

БОРОТЬБА СЕНАТОРІВ ЗА РОЗКРИВАННЯ ВІЛСОНА

ВАШИНГТОН. — У сенатському комітеті для розсліду амуцій прийшло до гострих перепалок між сенаторами за розкриття політики колишнього президента Вільсона на передодні приступлення до великої війни.

Попереднього дня сенатор Най заявив перед комітетом, що президент Вільсон та його секретар лейтенант Ленсінг, не говоривши правди, коли, відповідаючи на питання сенатського комітету для заграничних справ, чи вони знали про тайні договори між Англією й Францією ще до війни, відповіли, що не знали. Проти цієї заяви порушилися сенатори Повл, Джордж і Конелі, протестуючи проти називання президента Вільсона фальшивником правди. Сенатори Най і Кларк відповіли, що вони не називали президента Вільсона фальшивником, але в інтересі краю вважали за потрібне сказати всю правду про події, що довели Америку до участі в світовій війні.

Предсідник комітету підтримав сенатора Ная, заявляючи, що слова сенатора були сказані без злоби, а в тоні об'єктивного шукання правди.

БИГУНОВІ ЛЕТУНИ ЖИВІ.

З КОРАБЛЯ „ВАЙЕТ ЕРП“. — Англійський державний розслідний корабель „Дисковері ІІ“ прислав сюди бездротну телеграму, що Лінколн Елсворт та Герберт Голик-Кеніон, що виїхали літаком у подорож понад південний бігун і пропали без вісти, живуть у „Лордс Американа“, провіантовій базі адмірала Бірда.

Корабель „Вайет Ерп“, що везе провіант для Елсворта, вибрався негайно в дорогу до „Малой Америки“.

ВИКОНАННЯ КАРИ СМЕРТИ НА ГАВПТМАНА ВІДЛОЖЕНО.

ТРЕНТОН. — Оборона Гавптмана ще раз вбувала добитися від найвищого суду Злучених Держав у Вашингтоні відложення кари смерті на Бруні Гавптмані, засудженій за вбивство дитини Ліндберга. Суд по короткій нараді заявив, що провадило її відкинути.

Незавдого по тім рішенню нюджерський губернатор Гофмен заявив, що він постановив відложити виконання кари смерті на Гавптмані на 30 днів. Коли його питали газетарі, на якій основі він це робить, він заявив, що мити газети, що пишуть ховає для себе. Коли його спитали, чи він знає, що його за це будуть нападати, він заявив, що знає, але його совість казала йому так зробити, не зважаючи на напади.

Газетарі не помилилися. Ледви розійшлася вістка про відложення кари смерті, трентонський шоденник „Таймс“ виступив з величезною передовицею на першій стороні, в котрій домагається від стейтвоя легіслатуру публичного обвинувачення губернатора за надужиття влади й обезчещення стейку. Газета представляє помилування як вплив Гофменого бажання політичного розголосу. Домагання газети видимо голос у пустині: демократична організація заявляє, що вона його за це обвинувачувати не буде, а републиканська партія, очевидно, не стане виступати проти губернаторсько-републиканця.

ЗАКИДАЮТЬ РЕКІТЕРСТВО ЮНІ.

НЮ ЙОРК. — Стейтова прокуратура виступила проти одного відділу юні шоферів, трокменів і їх помічників за порушення протитростового закону, рекітерського юні, що вона вживала насильства для ведення рекітерського бізнесу, що давав юні понад 300,000 доларів річного приходу.

Прокуратура потягає до судової відповідальності членів виконного уряду юні та деяких звичайних членів. Велика лав присяжних суддів на домагаючи прокуратурі постановила поставити цих людей під суд.

В іншому суді постановлено судити за лихварське рекітерство ще трьох людей.

ПОГАСЛО СВІТЛО В МІСТІ.

НЮ ЙОРК. — У середу вночі четвертої години пополуноді стався якийсь припадок в електронні на Локваст Евені в Бронксі, другий з черги щодо величини електронні в світі, і фабрика перестала відразу розсіляти електрику. Внаслідок цього погасли світла в домах приватних і публичних та на одній лінії підземної залізничі. Коло 80,000 людей, що їхали цю лінією, стовпилися на залізничних стаціях, поки не додалися, що сталось, і, вийшовши зі стацій, перейшли на інші залізничі.

У деяких випадках люди попадали в містях. Щоб захоронити наріди перед випадками й нападами, міський уряд післав у що частину міста величезну силу поліції. Змобілізовано теж усю пожежну сторожу. Найбільше клопотів мали лікарі по шпиталях. Наглі припадочки приходилося робити світлі ручні електричні лампочки.

На другий день клопіт полагоджено. Тепер міський уряд робить слідство над причинами цієї події.

НОВА ЧУТКА ПРО ПОВІТРЯНУ КАТАСТРОФУ.

МЕМФИС (Тенесі). — Урядові розслідувачі розглядають чутку, що великий літак підприємства „Амерікан Ерлайнс“ розбився у вілторок уночі через те, що прилади до мірення висоти, на котрій знаходиться літак, не були добрі.

Ця теорія має тепер багато прихильників, бо відомо, що як прилади до мірення висоти подають вищу висоту, як в дійсності є, то літак може вдаритися об виступний горб або який інший великий предмет.

Родини 17 убитих осіб, що впали жертвою катастрофи, вже порозбирали тіла своїх кривників.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ — В СПРАВІ ВАРШАВСЬКОГО ЗАСУДУ

Сталось те, чого можна було сподіватися. Коли не помогли жалоби, вислані з українських земель під Польщею до Ліги Націй із протестами проти жорстокої й дикої польської „пацифікації“ українського безбронного населення; коли не зрушили Польщу голоси світової преси, що брали по всіх краях і в усіх культурних протипольських нарідах під Польщею в оборону; коли не заважали масові протипольські демонстрації в Америці, й Польща далі не змінює своєї політики супроти українців — впали у Варшаві з брону української молоді стріли й згинув польський міністер внутрішніх справ, Броніслав Перацький, один з головних відповідальних чинників за криваву „пацифікацію“ українського народу в Галичині.

А по тім полії сталось теж те, що треба було передбачувати. Хоч головного замаховця не вдалось польській поліції й досі дістати в свої руки, вона всетаки дібрала винуватців по своїй волі й поставила їх у Варшаві на суд.

Та чи ті, що їх у Варшаві засуджено, взагалі винуваті в участі на замаху убитого міністра Перацького, навіть згідно з польськими законами, того по совісті ніхто сказати не може й сьогодні, по закінченні розправи і по виданні присуду. Та це не є важне для українського народу. Це тільки підкреслює на те, що пародія з польськими судами над українцями далі існує. Але все те для самої справи, себто українсько-польської проблеми — річ неважні й буденні.

Фактом є, що молоді українські студенти і студентки призналися, що є українськими націоналістами, що були або є членами Організації Українських Націоналістів, або принаймні з нею симпатизують, чи симпатизували. А що та організація змагає визволити український нарід з неволі шляхом революційної підготовки і революційного зриву, то це є в очах польського уряду і польського закону державною зрадою і підлягає смертній чи в'язничній карі.

Про те все українські революціонери добре знали. Тому від польського суду вони не очікали, ні не домагалися, навіть не хотіли ніякого помилування чи ласки. Провідні особи, що виступали на варшавському суді як підсудні, а заразом як українські революціонери, провадили на тім процесі так, начеби польський суд для них не існував, начеби вони його не визнавали і не признавали йому права їх судити. Вони не думали про кару, яку той суд на них наложити, ні за неї не дбали. Їх маніфестаційні оклики „Слава Україні!“, висказувані в польському суді в польській столиці, були такою маніфестацією, на яку вони там могли здобути, маніфестацією, яка не була голословною, бо переведеною тими, яких слова попередила повна посвята служби ідеї визволення і возвеличення України.

Якеж нам тепер заняти супроти цієї події встановище?

В першу чергу треба нам знову запротестувати на масових зібраннях проти того стану, який запанував на українських землях від того часу, коли насильно знищено на них українську владу і віддано їх під чужу окупацію, в тім випадку — під окупацію Польщі.

Далі треба запротестувати проти постановлення Ліги Націй, що нічого, не робить, має бути на сторожі мира в світі й охороняти національні меншини, а ніщо, не робить, щоб облекшити долю українського народу в Польщі та заставити Польщу придержуватися супроти українців принаймні перебраних нею міжнародних зобов'язань про охорону національних меншин.

Тому, що Ліга Націй нічого не зробила, щоб були узглядені ті законні домагання супроти Польщі, що їх предложили українці, що живуть на землях і в Америці, вона несе відповідальність за те, що діється на українських землях під Польщею. Вона теж винувата тому, що на тих землях мусів український нарід взятися до самооборони, та що там мусіла повстати українська революційна організація, а з нею і терористична протипольська акція. І тому, замість укладати протитерористичні резолюції, Ліга Націй повинна в першу чергу подбати про те, щоб були усунені причини, які викликають терор.

Разом зі згаданими справами треба ще й тим разом висвітлити нове перед американським світом нестерпне відношення, серед яких живе наш народ у Польщі, а які змушують найвідчайдушнішу частину української молоді братися з розпуки до терористичних актів, щоб тим чином змусити Польщу відноситись людяно до українського населення.

Нема двох слів, що Польща буде тепер покикуватися перед світом, що владніть. Польща є настроний до неї угодою та що українсько-польське відношення вже налагоджені. Нарід буде покликаний навіть на деяку українську пресу і висказувати, що українські маси є проти революційної акції української молоді, та казати, що це тільки мала частина дається зводити українському терористичному провадові, що то ніби живе собі спокійно поза границями краю, а в краю виставляє молодь на смерть. А таке писав недавно один угодовий часопис. Це останнє підносимо тому, що в тім самім органі при самім кінці минулого року, читаємо ось що:

„Чи справді з поляками можна до чогось путнього домовитись? Чи не був політичною помилкою виборчий компроміс? Чи т. зв. нормалізація польсько-українських взаємин не є у своєму засновку політичним абсурдом?“

Отже до таких запитів докочиться той орган, який був за українську участь у польських виборах, який осуджував українських революціонерів і який піддавав можливість угоди з поляками. Та тепер, відповідаючи на свій власний запит, від подає:

„Покійно дійсність дає на них відповіді для „угоди“ фатальні: дійсність виказує користі з неї тільки для поляків. І на міжнародньому терені, де взяла верх опінія, незвичайно для державного престижу Польщі підлябна, про „упорядкування“ досі збаланзовані відносини у Східній Галичині. Все це заставляє українського громадянина питати: що ми за „угоду“ дістаємо? І тут іде ціла вершина слухних замітів: навіть те, що „їх“ нічого не коштує, — незроблене.“

Ось так виглядає теперішній стан на українських землях під Польщею — вже по польсько-українській „угоді“. Стан, який не є змальований українськими революціонерами, котрі не вірять в угоду з Польщею, а змальований тими, що до угоди змагали і ту угоду закінчали.

Чи тепер може дивуватися, що в таких обставинах український націоналізм бунтується, що не може глядіти, як Польща далі винищує український стан посідання? Чи це дивно, що супроти цього знаходиться хтось, що бере за револьвер і кулі та стріляє на те, щоб той гук розійшовся по світі й дав йому знати, що діється з поневоленим українським народом у Польщі? Чи дивно, що знаходяться українські революціонери, що йдуть на смерть, щоб хоч тим чином зрушити совість і гідність нації й пхнути її до чину, до самооборони?

Стріли, що падають з рук українських революціонерів у Польщі, не є диктовані ніяким закордонним центром; не піддержують їх і американсько-українські долари. Бо піддержують їх польська самоволя, польський гнет, польська екстерімінаційна політика і самозаховачий здоровий інстинкт українського народу, що, не маючи іншого рятунку, відповідає на польський урядовий терор — українським терором. Так було, так є, і так буде, поки існують на українських землях польське насильство. І це треба нам тепер представити знову світові, а зокрема американській пресі й американському громадянству.

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ „ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ“:

Омельян Ревюк, предсідник; д-р Володимир Галац, Микола Мурашко, заст. предс.; д-р Лука Мншуга, Дмитро Галичін, секретарі; Микола Данильченко, касієр.

ПОЛЬЩА ДУМАЄ ПОВЕСТИ ПРОТИ-ТЕРОРИСТИЧНУ АКЦІЮ В ЛІЗІ НАЦІЙ

ВАРШАВА (Польща). — Польські часописи, обговорюючи промову польського міністра справ заграничних, Бека, пишуть, що треба надіятися, що Польща порушить на терен Ліги Націй справу допомоги Литви терористичній акції українських революціонерів. Разом з тим вона схоче приспінити практичне застосування пропонуваній Лігою Націй практиці цілковитого ліквідування терористичної акції в Європі.

ПОСОЛ ЦЕЛЕВИЧ ДАЛ ЗА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКУ УГОДУ.

ВАРШАВА. — Польська агенція телеграфічна подає, що всі польські політичні кола є дуже захоплені декларацією, яку зложив по засуді українських „терористів“ у варшавському процесі представник УНДО, посол Володимир Целевич, що забрав слово в бюджетній комісії, під час дебати над видатками на польську армію. Польська агенція телеграфічна подає, що посол Целевич заявив, що інтерес краю вимагає нормалізації польсько-українських відносин та його сильна польська армія, спосібна оборонити край, є — в інтересі українського народу. І тому саме українські послы будуть голосувати за бюджет міністра військових справ. Польська агенція телеграфічна подає далі, що це перший випадок в історії польського парламентаризму, що українська фракція згодилася голосувати за прийняття бюджету міністерства справ військових.

ГОДИТЬ ПОЛЬЩУ З ДАНЦГОМ.

БЕРЛІН. — Герман Герінг, німецький міністер левства, заперся, що буде в гостині польського амбасадора у прездента сенату міста Данцигу. Зробив це на те, щоб обговорити конфлікт між Польщею і Данцигом і не допустити до цього, щоб та справа знову була видвинута перед Лігою Націй.

НЕ ДАСТЬ ПОЛЯКАМ ЗРОБИТИ КРИВДИ.

ВАРШАВА. — Міністер Бек заявив, що Польща возьме в охорону всіх поляків, що живуть у різних краях, і не допустить до цього, щоб та справа знову була видвинута перед Лігою Націй.

СОВЕТИ СПОКІЙНО ДАЛІ ТОРГУЮТЬ З ІТАЛІЄЮ.

ПРЕОС (Греція). — Стверджено, що Совети вправді ведуть голосну пропаганду проти фашизму і проголошують бойкот товарів з Італії, але самі далі з нею торгують, і то на великій розміри. Торговля ведеться при допомозі грецьких товарних кораблів. Італія спроваджує від Советів вугілля, дерево, пшеницю, цемент і нафту. Платить за те золотом, складеним у лондонських банках.

ПІЗНАВ, ШО ЗНАЧИТЬ БУТИ НА ЧОЛІ.

ЛОНДОН. — Антоні Іден, британський міністер справ заграничних, що так гостро виступав проти Італії й був за негайне введення проти неї якнайгостріших санкцій, стануши тепер урядовим визанником британської політики, цілком зміяк. Кажуть, що тепер хилиться на всі сторони і, як його попередник, хоче всіх задоволити і примирити.

НА ПАЦИФІКУ.

ЛОНДОН. — Морська конференція розбилася, бо японський делегат відмовився від участі в дальших нарадах. Значить, що повинно зачатися нове зброєння на морі. А тим самим загострилося і положення на Пацифіку. Англія заповіла, що буде там форітувати Гонконг, чим створює небезпечні ситуації, що вилітатимуть в новий конфлікт буде втягнена сила факту й Америка.

МИРОВО ПЕРЕДЛОЖЕННЯ ЕТІОПІ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Етіопський уряд подає, що він готовий до нових переговорів у справі замирення з Італією. Але передумовою таких переговорів є те, що етіопська земля мусить бути очищена від ворога. Уряд годиться теж переквит основних урядових країних держав, крім Італії.

ПАРЦЕЛЮЮТЬ ЗЕМЛЮ МІЖ ВІЙСЬКОВИХ ОСАДНИКІВ.

ЛЬВІВ. — З Більської Воли, повіт Сарни на Волині, доносять, що там повсюдно косять, який побудовано на фільварку для військових осадників, що їх тут осадив польський уряд, спровадивши їх з корінної Польщі та розпарцелювавши між них велику земельну посідість.

НОВІ ДЖЕРЕЛА НАФТИ В ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ. — В галицьких містах Бистра, Ісаї й Ліпе відкрили джерела нафти. Села ті лежать у турчанському повіті. Вже зайшли агенти, які закуповують від наших селян ґрунти для добування нафти.

НАГАДУЮТЬ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКУ УГОДУ.

СТАНИСЛАВІВ. — Заарештовано бувшого УСС, М. Хомяка, котрий, як подає польська преса, укрався під назвизцем Василя Кузьмака. Кажуть, що він у часі вудичних боїв у листопаді 1918 року вбив разом з Михайлом Уварським поляка Покорського, заповзеного з Видавним Українським вояків у польські руки.

РЕВІЗІВ В ЧЛЕНІВ УНДО.

РІВНЕ (Волинь). — На диво польська поліція перевела ревізію навіть у членів УНДО, що то пішла на угодовий шлях з польським урядом. Ревізію переведено в таких „ундівців“: Нестора Кузьминця, Олександра Лукашевича, Леонтія Чорненка, Миколи Нетребявського і Пантелеймона Ясика. Шукали зброї в протигерберзької літератури, якої, річ ясна, не знайшли. В секретаря Повітового Народного Комітету УНДО забрали навіть брошуру, що її видало УНДО. Чисте безголов'я! — кажуть угодовці.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

a. 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.

on March 30, 1914 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОБРА МІНА ДО ЗЛОЇ ГРИ

Що варшавський процес проти українських революціонерів не дав польському уряду того, чого він сподівався, це нині знає вже весь світ.

Знати це можна хочби з поведінки польського громадянства, польських газет і польських урядників.

Коли починався процес, то вони на всі заставки трубили, які то страшні річі вони повідкривають про українських революціонерів, яко вони їх страшно розторожать, яко вони їх до ґрунту скомпромітують. Польські газети в Америці, очевидно нацьковані польським урядом, видавали спеціальні видання, заповідали страшні ревелюції, уладжували промови на радіо, подаючи нібито точні звіти, найновіші вісти з варшавського процесу.

Ще процесові було далеко до кінця, а весь цей великий пожеж, що мав спалити на попіль не тільки українських революціонерів, але й мало не весь український рух, нагло спалахнув, як солома, і притих. Коли процес кінчився, то з великої полуміни не лишилось нічого іншого, як тільки багато диму. Правильних вісток на радіо вже не було. У газетах вістка про процес зійшла з першого місця вгору десь униз. Польські газети, радіові й урядові пискачі й пропагандисти виглядали як собака, що пустилася з великим дзвукотом, але, побачивши, що не рівнятися їй з противником, звинула хвіст під себе.

Знати це саме й тепер по скінченню процесу. Видно це з промови польського міністра заграничних справ, пулковника Бека, у польському соймові комітеті заграничних справ. У цій промові пан пулковник кивав сильно в сторону уряду Литви. Мовляв, відносини між Польщею й Литвою далі ще напружені. Литва не шанує правил добросусідських відносин. Ось вона дає паспортів українським революціонерам на свобідне переходження границі та перебування за границями; ось вона дає навіть гроші на ведення революційної акції проти Польщі. Ці революціонери з литовськими паспортами й литовськими грішми, каже пулковник Бек, умішані в справу вбивства польського міністра Перацького. Це мусить поляків неприємно дражнити — каже пулковник Бек. І він кидая загрозу в сторону Литви: Як я ще стверджу, що Литва далі це робить, то ми її натавруємо як ворога мира.

У цей спосіб пулковник Бек пробує збити собі з процесу капітал іншою дорогою. За старою засадою урядів, скомпромітувавшись в середині держави, пробує замаскувати компромітацію демаршем поза границю. Зблямнувшись перед самими поляками, тепер польський уряд пробує зібрати назад поляків довкола себе нібито для литовської небезпеки.

Може він когось у Польщі здурить, але в широкому світі таких дурнів буде мало.

Пантелеймон Романов.

ДОБРА СЛУЖБА

Іван Митрохин, міліціонер 65-го участка, прийшов до служби після дуже веселих іменин у своєї братови. Мусів спертися до воріт, щоби не втратити рівноваги. — Нема нічого гіршого, як пити напереміну горівку й пиво, — думав Митрохин. — Чоловік тратить свідомість, всячина приходить до голови... Та чого боїтись? Вулиця це вулиця, а на бандитів я маю вистоло. Нараз йому застигла кров у жилах: простісенько на нього йшли рачки якесь дві мацапури. Йшли якомсь дивно: видно, сидувалися держатись середини дороги, та раз-у-раз падали на хідник, на позмітаний сніг. Митрохин добув уже пістолет, та зараз спам'ятався, що проти примар пістолетя нічого не вдіє. Ще більше збентежився, як пригадав собі службові приписи, які не дозволяли вірити в ніякі примари.

Ведмеді перейшли попри ворота й Митрохин почув, як один ведмідь говорив: — О, нині було багато роботи! — Ах, — відповів другий. Хотів іще щось сказати, та махнув лапою в повітрі й покотився далі. Митрохин зібрав усю відвагу та заступив їм дорогу. — Сійте, горожани! Горожаними назвав їх так навад. Та це були справді два невідомі йому горожани, що посувалися рачки вперед. — Чому ви не йдете так, як треба? — Ми вже пробували на всякі способи, — сказав один, не підводячись. Він поправив собі баранкову шапку та пробелькотів: „Зпочатку ми йшли, як треба, та геть порозбивали собі білі лиця. — Та ще — сказав другий, не відводячи голови — якась вража сила водить нас увесь час у колісця. З останнього вузла вулиці не могли ми зійти цілу годину. — Я мушу вас арештувати, — сказав Митрохин. — Слїшемо протокол, потім стане перед народним суддею. — Е, що нам суддя, — о-

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДЮ У ВАРШАВІ

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ СВИДКІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти“).

Дня 1. січня 1929 р. виходить перше число „Розбудови Нації“, а між 27. I і 3. II. того року відбувся у Відні конгрес. Делегатів було 30. На конгресі виголослено кілька рефератів. Опісля вибрано провід ОУН з Коновальцем як провідником. Увесь тягар організації був у руках полк. Коновальця і Мартинця. Начальним гаслом було: Незалежна, Зєднана, Національна Українська Держава. Революційна диктатура малаб на час війни забезпечити майбутню українську державу.

Відношення ОУН до УВО.

Підчас празької конференції заявив Коновалець, що не зліквідує УВО, бо між УВО й ОУН нема ніякої різниці; є тільки поділ праці. УВО перебирає боево-військовий реферат, ОУН — ідеологічно-пропагандивний.

Всєжтаки між УВО й ОУН повставали тертя на тлі впливів. Ті тертя тревали довший час, бо аж до зїзду в Празі в 1932 р., де розділено компетенції. Тоді рішено, що в провід Краєвої Екзекутиви стоїть крайвий провід, а при провіді є відповідні реферати. Східно Галичину і Волинь поділено на 7 військових округ, рівночасно підпорядковано У. В. О. — О. У. Н.

Якщо йде про методи діяння ОУН, — каже свідок — то вони зовсім не рїзняються від метод УВО.

Про відношення українців до поляків говорить „Декальон“.

З документів, знайдених у Сеніка, виходить, що кошти оборони членів ОУН поносить організація. На оборонців покликують людей, що тішаться довірям організації. Згідно з інструкцією, обвинувачені й оборонці мають змагатися до того, щоб висказати непричетність даного обвинуваченого в ОУН. Тактику вказує оборонцеві організація. Обвинувачений мусить докладно познайомити оборонця з подобиями справи його участі в організації. Невелике число оборонців подітоване конспіративними причинами.

ОУН кладе натиск на ширення революційних кличів на підготову мас до революційної акції. Єдиною формою

боротьби є національна революція. Особливо ведення пропаганди серед селянства, а Сциборський видає навіть спеціальну брошуру п. н. „ОУН і селянство“. ОУН підготовляє маси до повстання, щоб у слухний момент вдарити всіми силами — в окупанта. Так на світанку ОУН напад у Городку. На окрему замітку заслугоє протимонопольна акція, що вдаряє по державнім скарбі. Ця акція, що мала на меті відтягнути широкий український загал від уживання алкоголю й тютюну — не дала сподіваних вислідів.

Якщо йде про протишкільну акцію, то найбільше її насилєння припадає на 1933 р. Про протижидівську акцію говорить свідок, що в „Бюлетені ОУН“ відкривались від неї, мовляв, така акція для ОУН дуже шкідлива.

Висхід.

В 1933 р. створено спеціальний військовий штаб з ген. Курмановичем, Сушкою, Ярим і Федіною. З ініціативи того штабу відбувся між 10. і 25. серпня в Данцігу курс інструкторів військового вишколу. Там було 13 слухачів і 8 лекторів, викладано там 27 предметів, між іншими про розвідку, вибухові матеріяли й організацію польської армії. Технічна сторінка була в руках ген. Курмановича. Письменний звіт із закінчення курсу вислав Коновальцеві Сушко. Відписи звітів отримали генерали Курманович і Капустянський, Сенік і Ярий.

Незалежно від того у вересні 1933 р. роблено в Берліні підготову для зорганізування радієвого курсу.

Грішми завідує полк. Коновалець. Поодинокі члени, що займають провідні становища в ОУН, надсилають Коновальцеві розчислення. Сам Коновалець не розчислюється. Одним фінансовим референтом є Омелян Сенік.

Гроші йшли в більшості з Америки. В 1931 р. поведено в Америці велику агітацію за збірку й у висліді прибрано тоді 24 тисячі доларів. З тої суми до краю на цілі рїжних товариств вплинуло 5 тисяч, решта пішла на „боевий фонд“.

що вони люди. — Привести їх сюди! Вже ми їх навчимо! Ввійшли арештовані, обсіжені, з шапками на бакир, ледви держачись на ногах. — Що ви за одні? — Дегустатори. Міліціонер глянув значучо на начальника. — Такого слова нема. Відкіля йдете? — Зі служби. — З якої служби? — Зі складу. — То ви так повпивалися при виконуваних вашої служби? — Самособою. Ми не пижді для нашої приємности. — Плетуть баяндраси — сказав міліціонер тихо до начальника. Начальник видно не знав, що їх дали питати, та заводив над собою і став далі переслухувати. — Чому ви так пізно верталися до дому? — Ми мали надчисельні години. — А чому ви випились? — спитав начальника і сильним подаром убив таркана, що саме ліз по столі. — Саме тому ми випилися, що мали надчисельні години, — відповіли арештовані. — І будь тут мудрий з їх говорення! — обурювався Митрохин.

В 1932 році впливи з Америки зменшилися і тим треба пояснити приміром напад на почту в Городку. В 1933 р. фінансове положення поправилось.

Відношення ОУН до так званого легального відтинка було негативне. ОУН вважає весь легальний табор як угодний, що перешкоджує організації. Відношення ОУН до церкви погіршилось у 1933 р., коли то церковна влада зорганізувала свято У. М. Х. Тоді розвинула ОУН сильну акцію за бойкот того свята.

Головна квартира ОУН була за границєю, а в останніх часах — у Женеві. Крім того другою точкою опертя ОУН є Чехословачина, де постійно перебуває Володимир Мартинець, Олександр Хмільський, Е. Барановський, Пантешенко й інші. По короткій перерві прощ свідок Жиборський, щоб відчитано його дальші ззнання, бо далі не памятає докладно подробиць.

В дальших ззнаннях говориться про ролю поодиноких провідних членів — Ярого, Чумчана і Дмитра Волошка, який у грудні 1932 року виступив з ОУН. На терені Литви працює Осип Ревюк, у Данцігу — Федина, в Англії — Ляхович, в Австрії — Мик. Сушко і ген. Курманович, в Бельгії — інж. Андрієвський і інж. Сциборський, в Італії — О. нацький.

В дальших ззнаннях, відчитаних на суді, переповідає свідок всі більше-менше акції терору й саботажу, що мали місце в Східній Галичині від 1926 р. до червня 1934 р.

Відчитані ззнання свідок у цілості потвердив. На цьому перервано розправу до понеділка, дня 16-го грудня, з тим, що свідок буде далі зїзнавати.

Дальше ззнання Жиборського.

Свідок Жиборський подає, що в 1920 р. було приблизно 196 підпалів.

Прок. Рудницький: Чи саботажна акція дітнула лише більшу земельну власність, чи може теж і дрібну?

Жиборський: Саботажна акція обняла в рівній мірі більшу власність, як теж осадників і дрібну власність польської людности, що там від віків жила. Вправні вказівки в тім напрямку дає „Сурма“ з 1930 р., яка говорить: „Кольонізація наших земель польськими зайдами, що її піддержує польська держава, це для нас найбільша небезпека“. ОУН вважає поляків, які від-

віків живуть у Східній Галичині, колоністами. Прикладом відношення до польського населєння може стати пожежа в Козовій, бережанського повіту, де більшість творять поляки. Пожежа повстала з підпалу й обняла тільки польський бік.

Прок. Рудницький: Чи в містах були подібні випадки нищення польського майна?

Жиборський: Підпали були теж у містах. Приміром у Золочеві підпалено хату одного підстаршиного.

Прок. Рудницький: Чи в часі між 1930 і 1934 р. були прояви масової саботажної акції?

Жиборський: Коли йде про протишкільну й протимонопольну акцію, то так. Знищено цілу низку шкіль, нищено портрети й державні емблеми. Нищено льокалі й сито шибів в склепах, що продають монопольні вироби. До осіб, що продавали тютюн і горівку, приміювали терор. З тією акцією звязані теж протижидівські виступи, особливо в селах, де т. зв. трафіки були в жидівських руках. З цього зродилася лізніше протижидівська акція.

Прок. Рудницький: Який був вислід протимонопольної акції?

Жиборський: Статистичних даних не маю, однак наглядні виследи були марні. У великій мірі акцію облекшувала криза.

Прок. Рудницький: Чи поза областями, які були обняті засагом діяння ОУН, не було на терені польської держави випадків терористичної акції?

Жиборський: Стверджено судово, що напад на почту в Сремі в 1924 р. був учинком українських націоналістів. В тім нападі брали участь: Юліян Головінський, Ярослав Барановський і Меркун, якого брат був урядовцем тогочасного уряду. Забрано там 24 тисячі злотих. Щодо інших випадків, то відомо, що пляновано у Варшаві замах на о. Ількава.

На дальші запит: вяснює свідок, що на „Тарг Вєсходне“ було кілька замахів.

Прок. Рудницький: В якій кількості й звідкіля приходила в Польщу нелегальщина?

Жиборський: Скільки важко окреслити. Таксамо й наклад. Нераз прирєвлено кільканацять пачок. Література йшла з Литви через Вильно й Данціг; з Чехословаччини пачковано через Тешин і цілу низку пунктів у Карпатах. В Тешині пачкування йшло досить легко, бо на мості був завжди великий рух; крім то-

го облекшували пачкування туристичні перепутки.

На дальші запити прокуратора подає свідок далі про такі українські організації, як „Пласт“ і „Луг“. „Пласт“ був односторонній з польським гарцєдством і повстав у 1912 р. В 1929 р. не затверджено статута „Пласту“ з уваги на змагання відокремитись від „скавтіну“. У вересні 1930 р. ту організацію розвязано, бо стверджено, що там існували клітини УВО. В 1930 р. учасник нападу на почту під Біркою, Пісєцький, був у пластовім односторю. В „Пласті“ було чимало членів ОУН. Організаційно не мав „Пласт“ нічого спільного з „Юнацтвом“, яке в 1930 р. включено до ОУН.

Колиж іде про „Луг“, то це організація, що повстала вже після відродження польської держави. Це пожарничо-руханкове товариство. Офіційно мали вони служити помічно населєнню, загроженому пожежею. В практиці, „Луг“ ніколи не помагав польському населєнню. Організація „Луг“ і „Сокіл“ мали дати своїм членам військовий вишкіл. „Луг“ існує до сьогодні.

Прок. Рудницький: Яке є відношення ОУН до легальних товариств?

Жиборський: Зasadничо члени ОУН не повинні були й не сміли без дозволу належати до легальних товариств. Однак це не значить, щоб ОУН не вмішувала своїх людей у цілу низку товариств, а особливо в кооперативах. Стверджено, що працівники кооперативу нераз доставляли середники до саботажної акції, як нафту, бензин, стрільний порох.

В актах Сеніка знайдено згадку про пожертви 600 зл. на „Український Спортовий Союз“. Була інструкція, щоб члени ОУН вступали до спортових товариств. Спроби опанувати деякі фінансові установи теж були сильні.

Прок. Желєнський: Хто підписав приказ ч. 2?

Жиборський: Начальна Колєгія Військових Організацій. Під фірмою „Воля“ випущено теж приказ ч. 2. Назва „Начальна Колєгія“ втримується до 1921 р., доки не прийшов полк. Коновалець і не перевів реорганізації.

Прок. Желєнський: Що свідкові відомо про шпигунство, що ним займалося УВО?

Жиборський: Шпигунських афер було кілька в рїжних місцях. Це тревало впродовж 2 літ. Були це дуже поважні справи. Судові матеріяли стверджують понад усакій сумнів що шпигунську акцію. Зпоміж замішаних у ці афери слід вичислити Басарабову й Піпчинську. Стверджено, що цю роботу ведено на приказ організації.

Прок. Желєнський: Чи виказ вичислених вами терористичних актів є повний?

Жиборський: Я вичислив лиш найважніші. Від 1930 р. було їх багато більше. (Далі буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клуб Поступовий, вїд. 70, повідомляє всі свої місцеві й позаміських членів, котрі залягають з вкладками до кількох місцевих зборів, щоб зголосилися до фінансово-експертів на понижку адресу: 1. Волинської прес., а. Скопичев, заст.-н. Миронський, секр.: Г. Гайдук, заст.-н. Крупа, секр.: Я. Тимко, заст.-н. Маузал, М. Дольчук і І. Гураш, контролери: А. Дольчук, П. Бобенчак і Н. Гавалін, дозорці хорів: В. Гасник, хорувий: Я. Бартко, очолює: Я. Дольговий, господар: Іванко. Збори відбуватимуться щод 3-тя неділя першої, в сїм церковній 648-й вулиці в сїм сїмні 2-ї половині. Перші 15 хвилин збори відбуватимуться в сїмні, 10 хв. в сїмні 2-ї половині. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо міємо багато справ до погодження. Дітей не допускає на збори, тільки самі приходіть. Наглядничі дозорчих членів, щоб сповнили свою належність до великого поступка, віднає статуту. — Г. Волинський, прес.: Н. Крупа, секр.: І. Маркович, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Начальника утомлений впа на крило. Вкінці спитався: — Якуж то службу маєте ви? — Яку службу... Пробуємо вино... Пробуємо гатунок... Один добрий, другий ліпший... Міліціонер і начальник служали цікаво. — А до чорта... То це така важа служба? — А що ви думали? Розуміється, що то наша служба. — А хай це! — Якжеж це ви пробуєте? — Згідно з приписами: виполькуємо рот і випльовуємо. — Вино випльовуєте? — спитав зчудований начальник. — Певно. — Як можна так собі кепкувати з чоловіка? — сказав обурений Митрохин. — Виполькувати і випльовувати? Чорта у тобі випльовав би! А видісно випльовуєте? — Як коли... Эрештою від стільки пробування чоловік так чи сяк запаморочиться, чи буде випльовувати, чи ні. — І ви робите це день у день? — спитав начальника. — Ні, лише тоді, як маємо надчисельні години. — То так добровільно можете мати надчисельні години? — спитав міліціонер. — Як є досить роботи, то чесно. — Я не подарував би ні одного дня, — запримітив мілі-

ПРОТОКОЛ

з нарад головного виконавчого комітету У. Н. Союзу, які відбулися 16 січня 1936 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж.

В нарадах взяли участь: головний президент М. Мурашко, головний рекордний секретар Д. Галичін і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Головний президент відкрив збори в 3 години пополудні та проголосив на порядок дня такі справи:

Продаж бондів. Рішено продати наступні бонди: Содерн Каліфорнія Едісон 3 3/4% за \$40,684, які закуплено минулого року за \$39,400; Нью Йорк Сіті 4 1/4% за \$83,825, за які заплачено в грудні 1934 року \$80,712.50; Нордерн Стейтс Павер 4 1/2% за \$10,571, які закуплено в грудні 1934 року за \$10,000.

Перебрання реальності на власність У. Н. Союзу. За неплатення міського податку порішено перебрати на власність організації реальність під ч. 911 Спрус Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж., на яку свого часу був уделений моргедж для Івана Гузара в сумі \$16,500.

Нова молодеча грамота. Рекордний секретар зазначає, що на зборах головного виконавчого комітету У. Н. Союзу з 4 листопада 1935 року було постановлено проголосити відповідну резолюцію, якою відділи уповажналиб головний виконавчий комітет видати в Молодечім Департаменті нову грамоту, що булаб відома як класа III, та називаласяб грамотою 16-літнього вивчення (16 Year Endowment Juvenile Certificate) з оплатою 50 центів місячно від кожних 100 доларів забезпечення.

Отже відповідну резолюцію (бальот загального голосування) в тій справі вислодо до всіх відділів У. Н. Союзу 14 листопада 1935 року, з припорученням відголосувати на найбільшчих місячних зборах одобрення або відкинення наведеної в бальоті резолюції, так, як це постановляє параграф 133в статута У. Н. Союзу.

Досі звернули відголосовані бальоти 264 відділи. За впровадження в життя цієї нової молодечої грамоти 16-літнього вивчення голосували 240 відділів:

- 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 38, 39, 40, 42, 46, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 72, 75, 76, 79, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 105, 106, 109, 113, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 135, 137, 138, 139, 140, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 153, 155, 158, 163, 164, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 187, 188, 190, 191, 192, 193, 195, 198, 201, 202, 204, 205, 206, 209, 210, 211, 212, 216, 218, 219, 221, 223, 227, 229, 231, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 241, 244, 246, 247, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 260, 261, 265, 266, 269, 270, 271, 274, 277, 278, 279, 180, 281, 282, 283, 284, 288, 289, 292, 295, 296, 298, 299, 300, 301, 303, 304, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 316, 317, 318, 319, 320, 322, 323, 324, 326, 327, 330, 331, 332, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 342, 344, 345, 347, 349, 350, 352, 353, 354, 355, 357, 359, 361, 362, 363, 365, 367, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 378, 383, 385, 390, 392, 400, 401.

Михайло Гузар,
Грейт Нек, Н. Й.

Проти впровадження цієї грамоти голосували 24 відділи: 16, 24, 36, 45, 60, 63, 77, 99, 102, 104, 108, 110, 136, 151, 154, 161, 217, 220, 230, 243, 275, 285, 364, 379.

Маючи на увазі, що в У. Н. Союзі було з кінцем грудня

ГОЛОВНІ ГРІХИ ЖІНОК

(Дякую, який тут містимо, це уривок з повісти відомого англійського письменника Г. Велса п. з. „Світ Вільяма Клісольда“. По правді, Велс, великий прихильник жіночого руху, у своїх творах дає здебільша дуже позитивні типи сучасного жіноцтва. Замітна річ, що акт обвинувачення жінки, який оне друкуємо, він вкладає таки в жіночі уста, а мужчина (герой повісти) виступає тут у ролі оборонця жінки).

„Скажи мені, Климентино, які є найбільш поширені, найчастіші хити жінок? Чи знаєш їх головні гріхи, з якими вони повинні боротися, якщо хочуть глядіти мужчинам просто в вічі?“

„Наш головний гріх це брехливість — без вагання сказала Климентина і потонула в задумі. „Слухай“, сказала по хвилині і чекала, доки не зберу моєї цілої уваги. „Ми, жінки, маємо три слабі місця, три головні гріхи. Всі три мають своє джерело у нашій слабості. По-перше, ми забріхані, подруге, ми пусті, потрете, ми не граємо з мужчинами у відкриті карти.“

„У глибини свого серця“ — продовжувала Климентина — „жінка знає, що вона не виграє в отвертій, чесній грі. Вона боїться, боїться своєї слабості. Вона боїться, що коли її залишать вланими силами, тоді не втримається. Вона не має до себе довіря“.

„Вона тому боязлива, бо бачить, що з нею не доводяться пристойно“, сказав я.

„Як би там не було, їй бракує певності себе. Коли тільки запримітиш, що їй не щастить, тоді обанноє; зі страху вибріхується, циганить, висмикується“.

„Не можна дивуватися, що жінка боязлива“ — перебив я. „Чужа була і є її самооборона. Вона потребувала цього впродовж цілої історії для себе і своїх дітей. Їй загрожувала смерть і брутальність розгніваного чоловіка. Тому інстинкт каже їй скриватися або брехати. Задовго примушували її скривати і прикрашувати правду, бути дипломаткою, крутити. Не її діло було глядіти в вічі темним, неприємним справам. Вже у печері камяної доби вона мусіла шукати замирення з телявою“.

„Мине ще багато часу, заки жінки добудуть певність себе“, сказала Климентина. „Це не лише питання виховання і обставин; непервність глибоко в нас закоринена. Не зважаючи на слабе тіло, маємо ясный ум і знаємо речі, яких мужчинам або не знають, або з чешности не хочуть казати. Жінки вмють оцінити мужчину; вони знають, котрий матиме в житті успіх. Вони знають, які прикмети потрібні до успіху, і знають теж добре, що вони самі тих прикмет не мають. Щоби мати успіх у житті, на те в жінок за мало знання, за мало — або радше ніякого — вишколу і передусім: за мало сили концентрації, брак здібности вперто і завзято змагацца до одного. Коли річ у тому, щоб якусь велику проблему передумати до кінця, тоді жінки скоріше томляться. Правда, вони вчаться дуже швидко — ох, ми вмють бути невзначайно розумні, коли йде про правила, подробиці, слова. Але коли треба охопити цілість, охочити великі, загальні ідеї, тоді чуємо, що це не під наші сили“.

„Це річ тренінгу і традиції“, підсунув я.

„Можливо“, признала Климентина.

„Крім цього до жінки підходить тоді услужливий мужчина, готовий до послуг, і каже: не трудися, залиши це мені“.

„Так, це правда. Але чому ніякий мужчина не погодиться на те, щоб залишити весь труд другому, навіть коли йо-

ЕТИОПСЬКІ МІСТА.

Етіопія не має багато міст. Ріжкоманітна архітектура в етіопіських містах.

Тому, що велика більшість етіопського населення живе виключно з управи поля та плекання худоби, живе в селі, в більшості по порозкиданих селах, а міста в цій країні дуже рідкі, та й вони не мають вповні міського вигляду.

До найновіших міст Етіопії належить теперішня столиця Адіс Абаба, що повстала тому п'ятдесят літ. Назва Адіс Абаба значить Новий Цвіт.

У столиці Етіопії є тепер кілька великих і гарних палу побудованих у найновішому стилі.

До найстаріших міст належить Аксум. Це святе місто Етіопії. Від 1. до 5. століття після Христа Аксум було столицею Етіопії. Етіопські королі звалися „королями Аксума“. Тут знайшли багато обелісків, які говорять про вплив египетської культури у старині. Є старі будинки, які свідчать про старинний жидівський будівельний стиль. Багато пам'яток і звалищ і нині це дають туристам нагоду зазнайомитися із світлою минушиною цього міста.

В Аксумі є в церкві Пресвятої Марії ріжні святощі з часів царя Соломона. В Аксумі перед італійською окупацією жило багато студентів теології.

Місто Гондар віддалене 40 миль на північ від озера Тана, а побудував його в 14-му столітті король Фазаді. Тут є ще руїни королівської палати, що добре заховалися. Мешиканці Гондару в більшості ре-

місники-мистці. Вони роблять для всієї Етіопії ріжні церковні предмети, музичні інструменти й інше. У Гондарі багато церков. У 1721 році Гондар був місцем страшного проливу крови християн, якого доконали члени магомеданського дикого племені галя.

Магдаля є 30 миль на північ від Адіс Абаби на стрімкій високорівні й колись, як Гондар, була столицею королів за володіння негуса Теодора II. В 1863. місто було ушкоджене підчас війни з англійцями. Англійці забрали всі важні документи з міста й так повстала „магдаальська колекція“ в британському музею.

Гарар у східній Етіопії в противенстві до всіх інших етіопських міст типічно арабське місто. Будівлі побудовані в чисто арабському стилі. Околиця Гарару найурожайніша земля Етіопії. Тут є великі плантації кави та пшениці, тут родяться банани й бавовна.

Гарар належить до найбільших етіопських міст. Має 50,000 мешканців. Тут живуть усі етіопські християнські й магомеданські племена, жиди, египтяни, араби, турки, а також багато європейців. Гарар справжнє східне місто. Дині залізлилися осередком ісламу в Етіопії.

Пані (годить нову кухарку): А чому ви відійшли з попередньої служби?

Кухарка: Бо, прошу пані, була дуже поганий харч...

Пані: Якже це? Та чейже ви самі варили?

Кухарка: Так, я сама варила, одначе тим панам не смакувало.

ПОМЕР ВИЗНАЧНИЙ ЛИТОВСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН.

Американські литовці одержали з Литви сумну вістку. Дня 26 грудня м. р. помер у містечку Южині Пюас Шірвідас, дуже заслужений литовський суспільний діяч, що є добре відомий американсько-литовському громадянству як і пишучому ці рядки. Підписаний познайомився з Покійним іще тому 30 років, коли він редагував у Філадельфії литовський часопис. Потім Покійний перенісся до Брукліна і там довгі літа редагував відомий литовський часопис „Вієнібе“. Та не міг Покійний знайти собі спокійного місця в Америці, бо завжди тягнуло його до Литви. Раз відїдав Литву з своєю подругою Катериною, а потім таки довше не видержав в Америці й в 1928 р. перенісся на постійне до Литви. А литовський уряд наділав його невеличкою пенсією, маючи на увазі великі заслуги Покійного для литовського народу як на полі культурнім так і політичним. Вернувшись до Литви, працював Покійний далі, ставши активним членом литовської військової організації стрільців — Шавлісів. Дописував теж часами і до часописів. Помер, маючи 60 років.

Литовський патріот: Пюас Шірвідас.

Найбільшу пошану здобув собі Покійний Пюас Шірвідас своєю великою толеранцією, яка дозволяла йому пошанувати навіть такі погляди людини, з якими він цілковито не погоджувався. Він теж не знав, що значить гнати на своїх політичних противників. Був вирозумілим і людиною розсудку. Але це не перешкоджувало йому бути гордим литовським патріотом.

Оставив жінку, двох синів і дві дочки.

Казис Відкавскас, Філадельфія, Па.

СОВЕТСЬКА АРМІЯ.

Михайло Тухачевський, товариш комісара для військових справ, заявив, що Совети змушені піднести стан армії до 1,300,000 жовніврів, а военний бюджет подвоїти, щоб можна було оборонитися перед ворогами. Военна резерва, казав він, є така, як і за царських часів, себто доходить до 12,000,000 людей.

РІЗДВО В ІТАЛІ БЕЗ ЯЛИНКИ.

Секретар фашистської партії опрацював розпорядок у справі скасування в Італії звичаю влаштовувати на Різдво яликку. Окремі підсекретарі партії дістали доручення інтерв'ювати в управах лісів, щоб не нищено деревостану для святочних цілей.

ПРОТИ ЦІЛУВАННЯ РУК.

В Познані оснування окремий комітет, що поставив собі завдання поборювати звичай цілування рук жінок підчас привітання. Комітет, до якого входять між іншими і лікарі і професори познанського університету, розписав конкурсі на відзнаку для членів, що бажають зробитися піонерами акції поборювання цього звичаю.

ВШАНОВАННЯ 25-ЛІТТЯ ДУШПАСТИРСЬКОЇ ПРАЦІ.
УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ СВ. ЙОСАФАТА
303 HUDSON AVE., ROCHESTER, N. Y.,
буде обходити

ЮВІЛЕЙ

ВШАНОВАННЯ 25-ЛІТТЯ ДУШПАСТИРСЬКОЇ ПРАЦІ СВОГО ПАРОХА
Всч. о. ВАСИЛІЯ ТУРУЛИ
святочною вечерю і вокальною програмою, котру виконають церковний хор „Боян“ і парохіяльна Бандя.
В СУБОТУ рано, 25-го СІЧНЯ 1936, відправиться Служба Божя в місцевій церкві, а в годині 6-тій ввечір святочна вечера в парохіяльній галі.
До ласкавої участі запрошуємо все укр. громадянство, Братства, Товариства, Сестринства і молодечі Клуби, як також сусідів з інших місцевостей. — Комітет, 14.17

УВАГА! НЬО ЙОРК, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
ВСІ ПРИХОДІТЬ НА НАРАДУ В СПРАВІ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГОВОРЯЩОЇ ФІЛЬМИ ДО АВДИТОРІЇ СТУДІЇ, 747 БРОДВЕЙ (між 8 і Астор Плейс) В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-го СІЧНЯ (JANUARY) 1936 РОКУ

Початок в годині 2:30 пополудні.

Шановні Українські Громадяни! Довольно до Вашого ласкавого відомо, що перша фільмова студія вкраїна. Завданням студії є виробити на американській землі першу українську говорящую фільму. Тому, що студія має служити для українського мистецтва в більшій мірі, я маю сміливі запитати на спільну нараду всіх тих, що мені помагали, наших провідників централних організацій та церковних, як рівнож артистичні сили і все українське громадянство. Хто має які претенсії до мене і до студії, прошу прийти і заявити їх публично і не ширити пошукісами неправдивих річей про студію і казати, що не порадилася наших провідників, тому я не роблю, щоб пізніше не було нарікань, що не так зробив. На нараді можете давати запити в цій справі. — Вступ вільний.
Управитель студії В. АВРАМЕНКО.

ДО КРАЮ РОШІ

ПЕРЕСИЛАЄМО В ДОЛЯРАХ І ТЕЛЕГРАФІЧНО ДО ВСІХ ЧАСТЕЙ СВІТА, СКОРО І ДЕШЕВО.

- Продаємо шифкарти на всі лінії до краю і з краю до Америки.
- Полагожуємо всі краєві справи дешево і після прав краєв.
- Продаємо і вимінюємо домни і фарми і полагожуємо всі тутешні справи реальностей.
- В кождій справі просимо кожного Українця в Америці удаватися в позичних справах до свого українського бюро котрого властивітелєм від 20 літ є Антін Пашку. Адреса така:

ANTHONY D. PASHUK
322 N. 8th Street Philadelphia, Pa.

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО „UKART CO.“

747 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. Tel. Gramercy 5-8790

під зарядом арт-маєра М. МИРОША малює: ЦЕРКВИ, ТЕАТРИ, СЦЕНЕРІО для кружків, ОБРАЗИ, ПОРТРЕТИ з натури і фотографії; виробляє ПРАПОРИ, ХОРУТВИ, ПЛАЩАНИЦІ, РИЗИ, ФЕЛІОНИ, ЛЕНТИ, СТЯЖКОВІ ВІДЗНАКИ і т. п.; Удільє лекції: МАЛЮВАННЯ, ДЕКОРАЦІЇ, ГАФТУ і ВИШВАННЯ. Фахові інструктори з європейським академічним образованием. До аптисів і по інформації голоситесь: 14

747 BROADWAY STUDIO.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вистава українського народного мистецтва в Гюнтер Каледж, Бронкс, Н. Й.

В тій справі була вже подана новинка в „Свободі“, ч. 5, де дописувач подав про українську мистецьку виставу, але він забув подати, хто в дійсності до цієї вистави причинився.

Та річ не в тім, хто робив, але що він робив. Здається, що це перший раз в історії Гюнтер Каледж були там виставлені українські вишивки та інша ручна робота. Вправді були ті речі виставлені в малій кількості, та зате були добрі.

Вистава відбулася в днях 11 і 12 грудня 1935 р. Спершу була призначена тільки на один день, але що вже першого дня мала великий успіх і викликала велике зацікавлення між професорами і студентками, на просьбу заряду Каледжу аранжери продовжили виставу ще на другий день. Великий успіх вистави можна завдячити ще й тому, що Гюнтер Каледж є виключно жіночою високою школою.

Там є організований зі студенток комітет, званий „Культурний Комітет“, котрий спільно з зарядом Каледжу помагає оживити культурне життя студенток та допомогти їм у їхніх наукових студіях. На ту ціль згаданий комітет час від часу влаштовує такі вистави, щоб дати змогу студенткам не тільки виказатися своїм культурним знанням, тим, чого вони навчилися, але й по змозі представити їм культуру їхнього національного походження. Тим чином обмінюються там культурно студентки різних національностей.

На такій виставі, улаженій тим комітетом, перший раз виступила студентка того Каледжу, Александра Ликтей, зі своїми власними вишивками, котрі зробили гарне враження на присутніх.

„Культурний Комітет“ тим вишивками зацікавився до того ступня, що постановив влаштувати виставу виключно з українських вишивок та інших ручних робіт, призначуючи на це окремий день.

В тій цілі згаданий комітет порозумівся зі студ. Олександрою Ликтей і поручив їй вистаратися всі потрібні речі до вистави.

Допомогти їй стали дві українські студентки, а то Марія Шуст і Марія Маринюк. Фактичним уладженням вистави зайнялися п. Е. Ликтей і п. Шуст, а помагали п. Хархан і молода дівчина Розалія Олександрівна.

Річ на виставу випозичила

ВАЖНЕ

ДЛЯ ТИХ, ЩО СПРОВАДЖУЮТЬ СВОЯКІВ З ПОЛЬЩІ.
Згідно зі зарядженнями польського уряду всі імігранти до Злучених Держав чи до Канади мусять їхати лише через Гданю. Отже найліпшим способом дістати суди свояків з Польщі є спровадити їх кораблями шельдін, яка їде просто з Гданю до Нью Йорку за 8 і пів дня, або з Гданю до Галфаксу за 7 і пів дня, та за певніти пасажиром відідути і спокійну їзду без зміни корабля.

ДО СТАРОГО КРАЮ

Ідете просто з Нью Йорку до ГДИНИ на новім поспішнім моторовім кораблі

„ПІЛСУДСКІ“

15. ЛЮТОГО І 12. БЕРЕЗНЯ

Лише туристична і третя клася. Нема ліпшої третьої клася як на мот. кор. „Пілуудскі“.

Голосіться до місцевих агентів або до:

GOYDIA - AMERICA LINE,
32 PEARL ST., NEW YORK, N. Y.

управа С. У. А., а далі п. Шуст, п. Хархан (гарну українську тальку) і п. М. Слободзян з іншими річима, з яких український костюм викликав найбільше зацікавлення. Вистава увінчалася повним успіхом, приносячи велику моральну користь. Вона доказувала, що на полі культурно-мистецьким ми стоїмо нарівні з іншими народами.

Притім дали ми змогу тисячам студенток і професорів оглянути українське мистецтво, котрі може не бачили його з роду, а котрі в будучині відвізнять уже наше мистецтво від московського, з яким його часто там змішували. Як бачимо, то багато можна зробити для нашого народу при найменшій нагоді. Тільки треба мати добру та щирю волю і не думати про свої особисті почести, а мати на серці добро свого поневоленого народу.

Є нашим святым обовязком при кожній нагоді інформувати американський нарід про нашу культуруні здобутки.

Варта ще пригадати української молоді, тут родженій, що вона зробить велику прислугу своему народові при інформованні американців про нашу справу, коли прочитає книжку англійською мовою під назвою „Спіріт оф Юкрейн“, видану „Обеднанням“. Ця книжка повинна знаходитися в кожній українській хаті в Америці.

М. Л.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

UKRAINIAN SONGSTRESS

Success story: A little Ukrainian girl just past the Statue of Liberty got a job selling phonograph records in East Side, New York. Enthusiasm at being free in America caused her to sing with the records in her native tongue. A customer listened and as a result booked her in Philly for a society carnival benefit. Now she is the toast of exclusive clubs and big-time radio programs from coast to coast. She is Vira Niva, currently charming with her exquisite voice and loveliness at the Arcadia.

(“Perhaps It's News” by Cecil Pennyfeather. Philadelphia Record)

UKRAINIAN AFFAIRS IN AMERICA

N. Y. YOUNG UKRAINIAN DEMOCRATIC CLUB ELECTION

Quite unlike those of a year ago, last Wednesday's annual elections were conducted in the record time of twenty-five minutes. Although this seems to be quite extraordinary, the reason is simple. The New-Dealers in office last year turned out to be new hands at the game, so the Club lost no time in asking for a reshuffle. The only officer to get a vote of confidence was the secretary.

The following will guide the destinies of the Club during 1936: Adolph Wiley—Chairman; Milton W. Myles—Vice-Chairman; Sophia Chepul—Vice-Chairwoman; William Martinez—Treasurer; and Nicholas Piznak—Recording and Financial Secretary.

These officers, in addition to the following, comprise the Board of Directors: Nadia Mehovich, Helen Korolyk, Henry Harrison, and John Bulyk.

Inasmuch as the majority of the Club had attended the splendid program presented by the Ukrainian Sociology Club at N. Y. U., and the meeting was started at a very late hour, hence all of the annual reports were tabled until the next meeting.

Mr. Zavoyko, a member of the senior club, electrified the members at the meeting with a speech, in which he announced his candidacy as State Senator in the 1944 elections. Mr. Wiley promised the whole-hearted cooperation of the Young Ukrainian Democratic Club, including Mr. Koyelowski.

The meeting was adjourned at 11:00 P. M. after which two of the members had to withstand a barrage of congratulations. It seems that Dr. George Kojac's younger sister Rose wishes to follow her big brother's example, for she is to be married early in January. The object of her affection is none other than our popular basket-ball captain, Leon Smith. I went into a huddle with Leon and he told me quite confidentially that he had done the proposing late in December... no doubt to avoid a Leap Year proposal.

Here's wishing you lots of luck. PUBLICITY MANAGER.

UKRAINIAN CHORH HOLDS ELECTION OF OFFICERS

Myron Prestash was elected president of the Ukrainian church choir at the annual meeting at the church hall last night. Others elected to serve with him are as follows: Vice-president, Miss Helen Kereleja; secretary, Miss Helen Pich; treasurer, John Seleman

(relected), and assistant treasurer, Miss Helen Karbonic.

The constitution, originally drawn up John Seleman, Myron Timchiszyn and Steven Kereleja, was revised and accepted by the choir.

During the year of 1935, under the guidance of T. J. Hoptiak who remains as director, the choir staged 10 plays, gave eight concerts several of which were given outside New Britain and took part in numerous community activities, notably the Tercentenary pageant and parade.

The choir now has a full complement of colorful Ukrainian homeland costumes and curved swords for the men and these will be used in all public appearances of the singers.

Following the meeting, a social was held and refreshments were served.

New Britain Herald, January 6, 1936.

ROSSFORD ELECTIONS

An election of officers was held by the Rossford Ukrainian Club for the year of 1936. The following were chosen: President—Michael Kushner; Vice-President—Nicholas Bobak; Secretary—Anita Kushner; Treasurer—Andrey Beloff; Sarg-of-Arms—Pete Kushner; Reporter—Anthony Bobak.

The charter members of the club are: Anne Ish, Zonia Bobak, Paul Watrol, Paul Bohaczewko, Alex Beloff, and Anna Nowoyda. ANTHONY BOBAK, Box 417, Rossford, Ohio.

THE SPORT WHIRL

ELIZABETH SCORES VICTORY

The Elizabeth (N. J.) Ukrainians broke through for their first victory in the Institutional Basketball League on Jan. 2nd, downing the St. Michaels at the St. Michael court, 36-30, before 550 fans.

Bill Barry's two deuces at the outset gave the Ukrainians a lead they never relinquished. The initial quarter ended 11-5, with Barry accounting for all but two of the winner's points.

ШИФКАРТИ

на найбільшій та найкращій фабриці на всі прогумки і то до всіх країн. Воготовляємо всі документи, потрібні до покорозі — паспорт, Візи, пермити, адмісіти, петлиці, і тому наші пасажирі не мають клопотів в дорозі.

ДОЛЖИ ПОСИЛАМО ДО ВСІХ КРАЇВ ПОСПІШНО І ТЕЛЕГРАФІЧНО І ВИПЛАЧУМО НА ОСТАННІЙ ПОЧТІ ПІД ПОВНОЮ ГАРАНТІЄЮ ПОМАГАЄМО НЕЗАЛЕЖЛИВІ ДЕКАЛАРИВАТИСЯ ВІДПОВІДНО ДО НОВИХ ЗАКОНІВ.

ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ВІДПОВІДНО ДО ТЕЛЕРІШНІХ ОБОВ'ЯЗУЮЧИХ ЗАКОНІВ І КРАЮ. Контракти, повноважства, акти даровизни, довідки скрити і всі інші документи.

Продаємо ДОМИ та річні бізнеси по дуже приступних цінах. Голосіться у всіх справах до нашого НОТАРІАЛЬНОГО БЮРА по совісній пораді та ретельну обслугу.

S. KOWBASNIUK

277 E. 10th STREET, (між 1-ою і Евею А), NEW YORK, N. Y.

БЕЗПЕРЕЧНО ТАК!

Наша репутація про посмертну обслугу найкращої якості є загально відома; що наші услуги можна дістати за дуже скромну суму — це вже менше знане.

Поправді, то наші ціни є незвичайно помірковані; все такі, на які стати кождо родину, котра до нас навідується.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne Phone: 4-5989 Bayonne 3-0540

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

САВТПОРТ, КОНН.

Для підсудних у варшавським процесі.

Наша громада уладила спільну вечерю дня 6. січня у власнім Українським Народнім Домі.

На цю вечерю прибули майже самі наші Союзовці з товариства ім Т. Шевченка, відд. 84 У. Н. Союзу. Є нас тут маленька горстка і не всі могли прибути на згадану вечерю. Наше жіноцтво постаралося про смачні перекуси, а наш предсідник тов. Д. Махно займався збіркою від чоловіків на кошті згаданої вечері.

У нас тут не можна було зробити так, як то роблять десь по більших місцевостях, зі співами, деклямаціями, чи з іншими виступами. Тому ми зробили потихеньки, з молитвою і з колядою.

Розпочав цю вечерю гром. Гайда короткими словами, пояснивши її ціль, а потім гром. Ю. Гоголь попросив присутніх, щоб не забували і за старий край, а властиво за тих, котрі стоять перед варшавським судом за вбивство польського міністра Перацького.

Громадяни П. Дудко і Н. Гайда зайнялися збіркою. Жертвували по \$1: Ю. Гоголь, Д. Махно, М. Пивцо, М. Ванат, І. Чаплинський; по 50 цнт.: І. Медвідь, П. Дудко, К. Хома, П. Собашко, П. Клубчак, І. Данилко, Н. Гайда, С. Кость.

Дрібними датками зібрано 70 ц., а \$6.38 лишисяся з вечері, що разом робить суму \$16.13, яку переслано через Об'єднання на допомогу підсудним у варшавським процесі. Думаємо, що всі ширі українці в Америці відчувують так як ми і дадуть відповідь польському судові тим, що зложать жертви на дальшу допомогу визвольній боротьбі.

Юрій Гоголь.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

Дня 29-го грудня 1935 р. на гостині в гром. Григорія Райнгарда в Стейплетон, з нагоди 28-літньої річниці його вінчання з Пелагією Райнгард, на заклик Івана Набережного зложили отсі громадяни на боеву акцію: Г. Райнгард І. Набережний, М. Слободзян, С. Слободзян, Катерина Яшва, П. Телішевський, Т. Каницький, М. Білик, О. Секретар, А. К. Магомет, П. Рій, Д. Окрепка по \$1; Г. Білінський, Микитка Кость, Т. Соколовський, Анна Нетреба по 50 ц.; Пазя Іванівна 25 ц. Разом зібрано \$14.25 і ті гроші переслано до головної команди Чорноморської Січі, а головна команда через Об'єднання на боеву акцію до краю.

Василь Жуковський, референт фін.

Мандрівна жарту.

— Слухай, оповім тобі гарний жарт, який я вчора придумав — каже Щипанка товаришеві й оповідає цей жарт. Приятель! Поперше, це ніщо надзвичайне, подруге, цей жарт має вже може яких двацять літ, потретє, ти його не вдумав, бо це жарт старого Бородавки!

— А то раз! Який драб цей Трясбида — він мені вчора оповів цей жарт і впевняв, що то його власний!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ГР.-КАТ. ЦЕРКОВ св. Арх. Михаїла в Гартфорд, Конн., пошукує ДЯКОУЧИТЕЛЯ в середнім віці, від 30 до 40 літ. Платня згідно з умовою і здібностями. Листи просимо надсилати на руки секретаря: 13-15 MICHAEL PAWCZUK, 124 Wellington St., Hartford, Conn.

ПОТРІБНО ФАРМЕРА, мусять бути чесний, здібний і роботящий. Може бути з малою родиною. Добра нагода для доброго чоловіка робити гарне життя і мати знаменитий дім. Голосіться особито в кімнаті ч. 703, 810 BROAD ST., NEWARK, N. J.

НА ПРОДАЖ МОДЕРНА ГОЛЯРНЯ

(BARBERSHOP) з 3-ма кімнатами в українській ділянці 66 West Street, Newark, N. J. Бізнес добує вироблений, бо 19 років на тому самому місці. Власник продає з причини іншого бізнесу. Ціна \$600.00. Вплата готівкою згідно з умовою. Голосіться до власника: VICTOR TOMI, 66 West Street, Newark, N. J.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

Dr. M. SMITH

перенісся на 46 E. 7th STREET, NEW YORK між 2-ю і 3-ю Евею, близько церкви св. Юра Phone: Бродвей 4-2486. Урядові години: від 12 до 2-го і від 6 до 8 ввечір.

НЕДУЖІ ЧОЛОВІКИ І ЖІНКИ

ХРОНІЧНІ І ГОСТРІ НЕДОМАГАННЯ ЛІКУЄТЬСЯ МОДЕРНИМИ МЕТОДАМИ. ВДОВЛЯЮЧИ І ШВИДКІ ВИСЛІДИ.

Порадьтеся д-ра Зінса в лікуванні крові, шкіри і нервових недуг, катару й хронічних боляків, нервів і загального ослаблення, шлункових і кишкових недуг, гемороїдів і інших відходних забурень, що справляють біль та неадекватність, лямбага, сінтики, невралгії, запалення нервів (норайтис) і хронічних ревматичних станів, носа, горла, легенів, відходних недуг, пеничних забурень і інших чоловічих і жіночих недуг, а коли маєте якийсь недомогання, що їх не розумієте, порадьтеся довірливо менше: я вам все ввісно.

Мої ціни умірковані. Екзамінація крові, лабораторні дослідки, проміні Х (екс), сироватка і вприскувальні щеплення.

DR. L. ZINS

Повверх 25-літня практика. 110 East 16 St. N. Y. (між 4-тою Евеюю й Ірвінг Плейс) ГОДИНИ: від 9 рано до 8 ввечір. В неділі: від 9 рано до 3 зполудня. ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКИ.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (смер. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

СВІЙ ДО СВОГО!

Одинокий український погребник в околиці Перт Амбой І Картерет, Н. Дж. SAMUEL P. KANAL, 433 STATE ST. cor. WASHINGTON FERTH AMBOY, N. J. Телефон: Р. А. 4-4648. Чесна обслуга. — Українським мовою

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

Кидаячись на жорстокого Ніарха як тигриця, Арбеда держала його нігтями й копала ногами, щоб вирватися з його рук. Але пророк мав собі на поміч 6 катів. Як вони схопили її в свої руки, вона побачила, що дальший опір на ніщо не придасться, і її лютя вилялася страшним криком.

„Убийнику!“ — вона кричала. „Баал би тебе вбив!“ „Мовчи!“ — кричав Ніарх. „Не руйшай Баала, бо тебе нині будуть судити коло огненного стовпа!“ Він звернувся до катів, що її держали. „Заберіть її до села та стережіть її в печері!“

„Чи вогонь, чи вода — це мені байдуже!“ кричала в розпуці дівчина. „Чи сьак, чи так, я вже вирвуся з цього проклятого краю Канаану й від цієї божевільної бестії, найстаршого священика Баала!“ Ніарх не звертав уваги на її слова. Вона нині заплатить своїм життям за своє богохульство.

Арбеда вірила, що лейді Бет була вже мертва під водою, але відважна англійка не дала себе так легко втупити. Як сітка тягнула її вниз, вона хопилася за очайдушний плян, який, на її думку, міг її визволити.